

3. Про схвалення Стратегії розвитку Державної прикордонної служби : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 року № 1189-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1189-2015-%D1%80>.

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>.

5. На колегії Держприкордонслужби підбили підсумки минулого року та визначили завдання на 2017 рік. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/na-kolegii-derzhprikordonsluzhbi-pidbili-pidsumki-minulogo-roku-ta-viznachili-zavdannya-na-2017-rik/>

6. Про оголошення та введення в дію рішення колегії Адміністрації Державної прикордонної служби України від 22 грудня 2020 року № 5 «Про підсумки оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України у 2020 році та завдання на 2021 рік» : наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 31 грудня 2020 року № 143.

7. Рівень довіри до Держприкордонслужби найвищий у секторі громадської безпеки і верховенства права – соціопитування КМІС. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/Riven-doviri-do-Derzhprikordonsluzhbi-nayvishchiy-u-sektori-gromadskoi-bezpeki-i-verhovenstva-prava-socopituvannya-KMIS/?fbclid=IwAR1ZVJ7roTjvN3GCcVmITs5zliotNRWuYEn6Vz8HJVrowj2hqgKIwoqwjxg>.

Віктор Заборовський,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права та
процесу Ужгородського національного університету

Доцільність запровадження інституту страхування цивільно-правової відповідальності адвоката через призму необхідності відстоювання інтересів його клієнта

За невиконання або ж неналежне виконання своєї професійної діяльності адвоката може бути притягнуто до дисциплінарної [4], кримінальної [2], адміністративної [5, с. 530-538] чи цивільно-правової відповідальності. В аспекті притягнення адвоката до цивільно-правової відповідальності одним із найбільш проблемних питань є доцільність існування інституту страхування такої відповідальності адвоката. Правова природа даного інституту вже не одноразово була предметом нашого дослідження, зокрема, в аспекті з'ясування різноманітних підходів як науковців, так і законодавців зарубіжних країн щодо необхідності його існування [6] та розкриття деяких питань механізму такого страхування [1; 3]. Проведене дослідження насамперед надало нам можливість, не тільки виділити позитивні та негативні риси даного інституту, але дійти висновку, що введення інституту страхування цивільно-правової відповідальності адвоката безпосередньо спрямоване на захист його інтересів.

У той же час, важливе значення даний інститут відіграє і для відстоювання інтересів клієнтів адвоката. Це зумовлено тим, що ускладнення

соціально-економічних відносин створює постійну потребу в отриманні професійної правової допомоги суб'єктами таких правовідносин в умовах реалізації своїм правам та законним інтересам. В той же час, клієнт далеко не завжди, як відмічає І. Новіков отримує своєчасну, надану належним чином правову підтримку, трапляється, що він несе істотні збитки, зазнає значних моральних страждань через некомпетентність або недбалість працюючого з ним фахівця [10, с. 222]. Безграмотна, безвідповідальна робота адвоката, за твердженням І. Трунов, ламає долі, приносить величезні матеріальні збитки (наприклад, коли з вини адвоката сім'я втратила останнє житло або збанкрутував підприємець), а дисциплінарне провадження, за результатами якого відбувається позбавлення статусу адвоката, за нинішніх реалій нікого не задовольняє [14, с. 2017]. Певним чином про це свідчать і статистичні дані наведені кваліфікаційно-дисциплінарними комісіями адвокатури регіонів, згідно з якими за 2020 року було прийнято тільки 33 рішення про позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю [13].

Хоча законодавець і встановлює значні кваліфікаційні та інші вимоги до претендентів на здобуття статусу адвоката та закріплює особливий професійний статус адвоката, тим самим гарантує особі право на професійну правничу допомогу [7], проте, на жаль, слід погодитись з твердженням Ж. Павлової, що на сьогодні далеко не всі адвокати мають високу кваліфікацію, що призводить до судових помилок, неякісного розгляду окремих категорій справ [11, с. 257]. Тож слушною є позиція Ю. Пилипенко, згідно з якою страхування відповідальності адвоката за шкоду, яку може бути заподіяно довірителю його помилковими діями, є для потенційного клієнта важливим фактором при виборі адвоката і доручення йому складної, вартісної справи з неоднозначною перспективою [12]. Такий різновид страхування спрямований на надання впевненості клієнту у тому, що у разі настання страхового випадку, йому буде виплачена певна сума коштів на покриття понесених ним збитків, а також на збільшення довіри до українських адвокатів з боку клієнтів, особливо іноземних [8, с. 36].

Співвідносячи обов'язкове і добровільне страхування професійної відповідальності адвоката, Д. Наумов виходить з того, що добровільне страхування спрямоване саме на задоволення майнових інтересів адвоката, тоді як обов'язкове захищає інтереси довірителів та відображає суспільну (загальнодержавну) потребу в страхуванні, яка викликана необхідністю захисту інтересів громадян від помилок адвокатів [9, с. 198].

Тож метою існування інституту страхування цивільно-правової відповідальності адвоката, поряд із відстоюванням інтересів адвоката, є і захист інтересів його клієнта, який хоча і не є стороною договору страхування, але є вигодонабувачем за даним договором, а його запровадження повинно встановити додаткові гарантії надання професійної правової допомоги адвокатом на належному рівні задля забезпечення реалізації прав та законних інтересів осіб.

Література:

1. Бисага Ю. М., Заборовський В. В. Деякі проблемні питання механізму страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів в Україні.

Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2017. Вип. 44. Т. 2. С. 136-140.

2. Заборовский В. В. Некоторые проблемные аспекты привлечения адвоката к уголовной ответственности за совершение им преступлений в соответствии с украинским законодательством. *Алтайский юридический вестник.* 2017. № 3 (19). С. 83-88.

3. Заборовський В. В. Деякі проблемні питання притягнення адвоката до цивільно-правової відповідальності за умови її страхування. *Актуальні проблеми судового права: матеріали Міжнародної конференції* (м. Харків, 23 квітня 2021 р.). Харків: Право, 2021. С. 461-464.

4. Заборовський В. В. Порушення дисциплінарної справи як одна з основних стадій дисциплінарного провадження відносно адвоката. *Порівняльно-аналітичне право.* 2017. № 4. С. 308-311. URL: http://pap.in.ua/4_2017/93.pdf

5. Заборовський В. В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.

6. Заборовський В. В. Страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів в Україні: обов'язкове чи добровільне? *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2017. Вип. 43. Т. 2. С. 194-198.

7. Заборовський В. В., Бисага Ю. М., Булеца С. Б. Правовий статус адвоката: проблеми теорії та практики: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 650 с.

8. Заволока Л. О., Дегтярьова Є. М. Страхування професійної відповідальності адвокатів в Україні. *Регіональна економіка і управління.* 2016. № 4 (11). С. 34-37.

9. Наумов Д. В. Понятие и сущность обязательного страхования профессиональной имущественной ответственности адвокатов. *Вестник Волгоградского государственного университета.* 2010. № 2 (13). С. 196-199.

10. Новиков И. В. Гражданско-правовая ответственность адвоката за вред, причиненный при осуществлении профессиональной деятельности. *Молодежь и актуальные проблемы современной науки: тезисы научно-практической конференции* (г. Ставрополь, 17-19 апреля 2018 года). Ставрополь, 2018. Т. 1. С. 221-224.

11. Павлова Ж. Г. Теоретико-правовые основы обязательного страхования профессиональной ответственности адвоката. *Вестник Северо-Кавказского гуманитарного института.* 2018. № 1 (25). С. 256-263

12. Пилипенко Ю. С. Страхование риска профессиональной имущественной ответственности адвокатов. *Судья.* 2012. № 3. URL: zhurnalsudya.ru/archive/2012/3/?article=475&print=Y

13. Статистична звітність КДКА регіонів за 2020 рік. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/news/zvity/KDKA_2020_Rik.pdf

14. Трунов И.Л. Необходимость реформы адвокатуры России. *Актуальные проблемы российского права.* 2014. № 9. С. 2014-2019.